

REAKTA EATNAMASSE JA TJAATSAN DAANBIEN

Filme: <https://vimeo.com/729581095>

Bievnesh learoevierhten bijre: <https://www.e-skuvla.no/product/demokrati/>

Mænngan daam teemam tjirrehtamme

- leah saemiej reaktaj bijre liereme
- leah goerkesem åådtjeme guktie maahtoedahkoe lea meatan demokraateles prosesh jïh hammoedimmiem seabradahkeste baajnehtidh
- leah liereme guktie meatanårrojevoete jïh nænnoes evtiedimmi leah demokraateles meatanårrojevoeten bijre, seabradahken bielic nænnoes evtiedimmeste jïh guktie almetjh laavenjostoeh

- leah liereme guktie edtjh jijtjemdh evtiedidh goh iedtjije jih laejhtehks ussjedihks almetje seabradahkesne, dovne Saepmesne jih Saepmien ålkolen
- leah liereme saemien däärjoen bijre gaskenasjonaale aalkoeåålmegelaavenjostose jih gaskenasjonaale latjkojde, jih man vihkeles konvensjovnh leah don demokraateles evtiedimmien gaavhtan
- leah aktem laavenjassem gïengelåbpoe goerehtamme

Filmen åvtelen:

Digkedh voestegh daejtie gyhtjlasside learoehkinie dov baalte jallh ektesne klaassesne:

1. Maam saemiej reaktaj bijre Nöörjesne daanbien daajrah?
2. Maam aalkoeåålmegi reaktaj bijre daajrah?
3. Maam demokraateles meatanårrojevoeten bijre daajrah?
4. Mij lea nænnoes evtiedimmie?
5. Datne naakenh dejstie aalkoeåålmegelaavenjostojste damth gusnie saemieh leah meatan?
6. Gusnie Gaelpien sijte Nöörjesne?
7. Mij vuajnojde gelliengielevoetese vååjnesasse båata dokumentaaresne?

Filmen mænngan:

Digkedh voestegh daejtie gyhtjlasside learoehkinie dov baalte jallh ektesne klaassesne:

1. Man bijre lij aamhtese Øyffjellet faamoevierhkesne?
2. Gïeh lin paarhth Øyffjellet-aamhtesisnie?
3. Mij sæjhta jiehtedh gosse staate sæjhta sov vuajnoem voebnesjidh ekspropriasjovneamhtesisnie Øyffjellet faamoevierhkesne?
4. Mah demokraateles vierhkievierhtieh båtsoesijten noerijste åtnasovvin daennie aamhtesisnie?
5. Mah væhtah aktijve meatanårroejvoetese datne filmesne vuajnah?

6. Maam Ina-Theres Sparrok konsekvensi bÿjre konsesjovnide 2014 soptseste mejtie OED bigkemasse bÿegkefaamojste vedti gelline dajvine Gaelpie-aamhtesen mænngan?

Digkiedimmieteemah:

1. Nænnoestimmie maam OED konsesjovnen bÿjre vedti lij joekoen sjÿere. Mah konsekvensh sjÿidti gosse OED idtji konsesjovnem vedtieh bÿegkefaamoevierhkiem bigkedh Øyffjellet-dajvesne. Tjÿelkesth konsekvenside åarjelsaemien kultuvrese.
2. Staaten dÿedte båtsoen almetjerÿekteles vaarjelimmiem hoksedh. Dan åvteste tsiehkiem båtsose jÿh almetjereaktese veelelaakan vuarjasji konsesjovne- jÿh laejhtemegÿetedimmesne Øyffjellet bÿegkefaamoevierhkeste, jÿh konsultasjovnh utni dovne båtsojne jÿh Saemiedigkine gellien aejkien.

Goerehth konsesjovne- jÿh laejhtemegÿetedimmiem viehkine daehtie nedtesæjroste Reerenasseste, dokumentaare:

<https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/staten-vil-forsvare-sitt-konsesjonsvedtak-i-ekspropriasjonssaken-om-oyffjellet-vindkraftverk/id2910381/>

- a) Staate edtja sov ekspropriasjovnereaktam Øyffjellet bÿegkefaamoevierhkesne voebnesjidh. Tjÿelkesth mij dÿihte sæjhta jiehtedh tjoevkesisnie konsesjovne- jÿh laejhtemegÿetedimmeste.
 - a) Darjoeh tÿijjelinjam konsesjovneamhtesisnie. Tjÿelkesth daah biehkÿieh fierhtene lihtsesne prosesnesne: jaepietaale, guejmÿieh jÿh
3. Goerehtalleme Medijevaaksjomen (2022) mietie <https://skrivesenteret.no/wp-content/uploads/2021/11/201015-barn-og-medier-2020-hovedrapport-med-engelsk-summary.pdf> dle 90 % maanijste jÿh noerijste aaltarisnie 9-18 jaepieh aktene jallh

jieniebinie sosijaale medijinie. Gellie 9-18 jaepien bāeries maanah jīh noerh influenserh, bloggerh jallh youtuberh (32-36 %).

a) Goerehth jīh digkedh mejtie sosijaale medijh lin maahteme orre jīh innovatijve vuekieh ārrodh daajroem sjugniedidh, jallh *Aerpiedaajroem* jallh saemien aerpievuekien daajroem dāājredh? Tjīelkestehtieh dov vaestiedassem viehkine seabradahkefaageles vuekijste.

b) Goerehth daah īebnetsegkieh sosijaale medijinie:

#aerpiedaajroe #aarvoeh #maahtoe #klijmarāajvarimmie #reaktah #bāetijaejkie

Mah teemah bājjese bāetieh dejtie ovmesse īebnetsegkide? Guktie datne daejtie īebnetsegkide vuarjesjh goh vaarjelimmie jīh beavneme *Aerpiedaajroste*?

Maahtah sāemies daejstie gyhtjelasijste gīengelābpoe goerehtidh/faagetjaalegem tjaeledh:

1. Vuartesjh daejtie baakoetjīertide tjoevkesisnie filmeste: *reaktah, konsensuse, meatanārojevoete, aerpievuekien daajroe, apellh*
2. Aerpiedaajroe lea ektie aerpievuekien daajroe, mesnie dovne praktikheles tjiehpiesvoeth jīh teoretihkeles maahtoe, maam saemieh leah evtiedamme jīh gīetedamme gellie tjuetie jaepieh jis edtjin ekonomeles bīerkenidh. Aerpiedaajroe lea daajroe mij lea vājkele sjīehtedidh, maam jāarhkeme boelveste boelvese baakoej jīh dahkoej tjīrrh aalkoeāālmegi luvnie.
 - a) Digkiedidie guktie aerpievuekien daajroe maahta vāaroeminie ārrodh vierhtide reeredh Saepmesne?

b) Giehtj Meronbloggem mearoesaemiej aerpievuekiej jñh daajroen bijre. Blogge gusnie ánehks lahtesh juaka mearoesaemien dajvijste jñh jeatjah mearoe- jñh fjovledajvijste jñh aaj lahtesh dej bijre. Mah vuesiehtimmieh gaavnh *Aerpiedaajroen* bijre prosjektine jallh ráajvarimmine bloggesne? Guktie dah maetieh meatan árrोध eatnemevierhtide vaarjelidh?

<https://www.meron.no/merons-blogg>

c) Almetjh identiteetem evtiedieh jñh mubpiejgujmie laavenjostoeh boelveste boelvese. Ussjedh dov jieliedasse dov byjjenimmien tjírrh. Maam líereme jallh dáájreme báarasábpoe boelvijste. Guktie díhte maahta maahta meatan árrोध dov identiteetem jñh ektiedimmiem eevtjedh jñh evtiedidh, jñh dov nuepiem voenges seabradahkem goerehtidh mesnie jealah jñh etihkeles voerkesvoetem goerehtidh dov dahkoej bijjeli.

3. Meatanárrոjevoete jñh nánnoes evtiedimmie Leah demokraateles meatanárrոjevoeten bijre, nánnoes evtiedimmien bijre seabradahkesne jñh guktie almetjh laavenjostoeh, jítjemse organiseerieh jñh sjæjsjalimmieh vaeltieh seabradahkesne.

Goerehth guktie stiftelsh *Motvind* jñh *Protect Sápmi* barkeminie juktie eatnemem jñh saemiej reaktah eatnamasse jñh tjaatsan vaarjelidh?